

Geen pleisters, maar zekerheid

28 november 2022

Geachte Tweede Kamerleden,

Morgen bespreekt u de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Als Landelijke Armoedecoalitie¹ vragen wij uw aandacht voor de bestaansonzekerheid van ruim 1 miljoen mensen met een laag inkomen. Wij zien dat - ondanks de noodzakelijke tijdelijke regelingen - veel mensen het water aan de lippen staat, voedselbanken lopen over van de nieuwe aanmeldingen, veel mensen durven nauwelijks de verwarming aan te zetten, scholen luiden de noodklok, alleenstaanden hebben het zwaar en voor mensen met een chronische ziekte of beperking met noodzakelijke elektrische hulpmiddelen of hogere kamertemperatuur lost het energieplafond niets op. Wij zien ook dat de Minister voor Armoedebestrijding hard werkt aan een plan van aanpak geldzorgen, armoede en schulden. In deze brief pleiten wij voor vijf verbeteringen in de praktijk die het gezamenlijke doel van bestaanszekerheid dichterbij brengen.

1 Maak de aangekondigde maatregelen structureel

We verwachten - op basis van de Minima Effect Rapportage die het Nibud heeft verricht voor de gemeente Utrecht ([internet](#)) - vanaf januari 2023 een positief effect van de inkomensmaatregelen die op Prinsjesdag zijn aangekondigd. Zoals de verhoging van het minimumloon, de verhoging van het kindgebonden budget, de verlaging van de huur (helaas alleen in de corporatiesector), de belastingmaatregelen etc. De uitkomsten laten een positieve trendbreuk zien met de afgelopen 10 jaar. Dit stemt positief.

Maar de andere kant van de medaille laat zien dat van het totale maatregelen pakket van 17 miljard maar 5 miljard structureel is. Alle regelingen rond energie en het kindgebonden budget zijn van tijdelijke aard. Dat betekent dat mensen voor één jaar lucht krijgen, maar geen zekerheid. Het betekent ook dat een grote groep mensen na 2023 weer terug valt. Juist die onzekerheid, het ge-jo-jo en afhankelijk zijn veroorzaakt permanente stress. Dit heeft een negatief effect op het totale functioneren van mensen. Om uit de overlevingsstand te komen is zekerheid nodig op gebied van inkomen, wonen, werk en zorg.

Daarom vragen wij u:

- a. Te werken aan een lange termijn visie waarin bestaanszekerheid geborgd is.
- b. De aangekondigde maatregelen voor de groep mensen met een laag inkomen – tot 150% van het wettelijk sociaal minimum - structureel te maken, in afwachting van de uitkomsten van de commissie bestaansminimum.
- c. Daarnaast vragen wij een structureel noodfonds in het leven te roepen voor de groepen mensen die buiten de regelingen vallen of voor wie de regelingen ontoereikend zijn.
- d. We vragen om de regelingen zo te maken dat niemand buiten de boot valt.
- e. Nu stuiten de regelingen voor energie bij mensen met blok- en stadsverwarming en in onzelfstandige woonruimte in de uitvoering op forse problemen, waardoor mensen in deze woningen in de praktijk nog geen gebruik van de regelingen kunnen maken. Ook vallen jongeren tot 21 jaar, die niet terug kunnen vallen op hun ouders, en studenten buiten de boot.

¹ De Landelijke Armoedecoalitie is een netwerk van landelijke partijen die zich vinden in het gezamenlijke doel om armoede en schulden aan te pakken. Aangesloten zijn: Aedes, ATD Vierde Wereld, Alliantie Vrijwillige Schuldhulpverlening, Burgerkracht De Pijler, CNV, FNV, Gemeente Utrecht, Horus, Ieder(in), Landelijke Cliëntenraad, Sociaal Werk Nederland, Sociale Alliantie, SUN Nederland, Valente, Werkplaats COMO, Woonbond, Armoedecoalitie Utrecht. De kenniscentra Movisie, Nibud en NVVK ondersteunen de Armoedecoalitie inhoudelijk met kennis over wat werkt bij een effectieve aanpak van armoede en schulden.

2 Bied een gerichte energievergoeding voor mensen met een chronische ziekte of beperking

Een deel van de mensen met een chronische ziekte of beperking heeft onvermijdbare hoge energiekosten. Bijvoorbeeld voor hulpmiddelen op elektriciteit (zoals beademingsapparatuur of voorzieningen in een aangepast huis) en hoge verwarmingskosten omdat zij vanwege hun aandoening de verwarming niet te laag kunnen zetten. Deze mensen komen boven het energieplafond uit, maar hebben niet de mogelijkheid om hun energiekosten omlaag te brengen. Zij komen daardoor in ernstige problemen.

Frank (31 jaar) heeft een dwarslaesie en een aantal andere beperkingen. Dankzij een geheel aangepast huis, elektrische rolstoel en allerlei hulpmiddelen op energie kan hij zelfstandig wonen. Rondkomen is voor hem altijd al een issue geweest omdat zorg, vervoer en boodschappen voor hem veel duurder zijn. Nu de energieprijzen zo extreem gestegen zijn, is rondkomen onmogelijk geworden. Zonder volledige vergoeding van zijn gestegen energiekosten kan hij niet voor zichzelf zorgen en zelfstandig wonen.

Daarom vragen wij u een gerichte energievergoeding te realiseren voor mensen met onvermijdbare hoge energiekosten als gevolg van een aandoening of beperking.

3 Realiseer een eenvoudig systeem van toeslagen en regelingen

Er zijn nu bovenop de uitkering allerlei toeslagen en vrijstellingen om te zorgen dat mensen beter kunnen voorzien in hun levensonderhoud. Dit systeem is complex en brengt veel uitvoeringslast en kosten met zich mee. Daarbij blijken veel mensen regelingen niet of onvoldoende te benutten. Een aantal redenen ligt hieraan ten grondslag. Het is ingewikkeld en niet iedereen is bekend met alle regelingen. Ook verhindert schaamte het vragen van hulp en hebben mensen door ervaringen wantrouwen ontwikkeld jegens de overheid. Daarom bepleiten wij om toe te werken naar:

- Een toereikende uitkering gelieerd aan een wettelijk minimumloon van 14 euro per uur.
- En een eenvoudig en transparant systeem van toeslagen en regelingen, met als norm dat het totale netto inkomen van mensen verbetert en niet tot een verslechtering zoals bij de voorgenomen aanpassing van de huurtoeslag. Dit wetsvoorstel normhuren moet van tafel.
- Vooruitlopend hierop verzoeken wij de vermogensnorm voor kwietschelding belastingen alvast gelijk te trekken aan de vermogensnorm voor de bijstand. Op die manier ontstaat overzicht en eenvoud.

4 Zorg en vervoer wordt te duur

De afgelopen weken zijn de nieuwe zorgpremies bekend geworden en de openbaar vervoer tarieven. Ook hier zien we dat zorg en vervoer voor veel mensen met een laag inkomen niet meer betaalbaar is. We kunnen vaststellen dat het jaren van het overlaten aan de marktpartijen nu grote tekortkomingen laat zien. Armoedebestrijding in Nederland vraagt dan ook om een 'reset' van verantwoordelijkheden. Het is tijd om vanuit de overheid strak de lijnen uit te zetten op de terreinen van wonen, zorg, vervoer en inkomen. Te vaak worden verantwoordelijkheden (tussen de overheden) afgeschoven en wordt er verwezen naar 'marktwetten' (zorg en wonen). Zonder een sturende overheid zal er nauwelijks tot een rechtvaardige en menselijke verdeling van welvaart en welzijn gekomen kunnen worden. Het ministerie van armoede kan hierbij een belangrijke kracht worden en ervoor zorgen dat haar naam in de toekomst overbodig kan worden.

5 Zet in op preventie en vergroten van het bereik van regelingen

Naast het realiseren van bestaanszekerheid is ook preventie van geldzorgen essentieel. Hiervoor is het belangrijk dat er:

- flink geïnvesteerd wordt in sociaal werkers, deskundige vrijwilligers, informele en formele sociale steunstructuren in gemeenten. Zij bereiken inwoners in armoede en met schulden, zij staan naast hen en helpen om weer grip op hun situatie te krijgen, perspectief te bieden en

meer verbinding in de samenleving te realiseren. De inzet van ervaringsdeskundigen is hierbij essentieel.

- Werk daarnaast aan een plan van aanpak voor het bereiken van mensen met een WAO,- WIA- of Wajong uitkering, AOW, zzp'ers en kleine ondernemers die tussen wal en schip vallen.

Wij wensen jullie een vruchtbaar debat.

Met hartelijke groet,

Jan van Leijenhorst,
Voorzitter Landelijke Armoedecoalitie

De kenniscentra Movisie en NVVK ondersteunen de Armoedecoalitie inhoudelijk met kennis over wat werkt bij een effectieve aanpak van armoede en schulden.

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

nvvk
financiële hulpverleners